

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

12. søndag i treenighetstiden – 23. august 2020

Prekentelest: Matt 6,24-34

Lesetekst I: Neh 9,19-21

Lesetekst II: Hebr 13,5-6

Vær ikke bekymret!

Hvilke ord i disse korona-tider: Vær ikke bekymret!

I skrivende stund her i Israel peker korona-pilene oppover og nye smittede øker for hver dag. Mens Norge i disse dager blir betegnet som et «grønt» land og har åpnet sine grenser for mange land i Europe, er Israel blitt et «rødt» land og himmelen over oss forblir stengt. Både den israelske økonomien og helsevesenet er i ferd med å bryte sammen. Hver dag på nyhetene ruller nye fortvilte ansikter over TV-skjermen, folk som er syke eller folk som har mistet sitt arbeid og levebrød. Så skulle vi ikke være bekymret? Å ikke kunne få reise til Norge som vanlig denne sommeren, er ikke en gang verd å nevne stilt ovenfor flere hundre dødsfall og nesten en million arbeidsledige. Og midt i denne både lokale og internasjonale krisen kommer altså vår prekentelest «Vær ikke bekymret» (Matt 6). Er det mulig å anvende denne teksten i dagens situasjon?

Hva som kommer først

Prekentelesten på denne 12. søndagen i treenighetstiden er hentet fra Matt 6,24-34 som er en del av Jesu bergpreken (kap.5-7). Jesus underviser disiplene om det som skal ha førsteprioritet i livet slik at hjertet kan forbli udelt, for ingen kan tjene to herrer, ingen kan tjene både Gud og Mammon (Matt 6,24).

Teksten tar ikke fra oss ansvaret vi har for å skaffe oss og våre kjære mat, klær og tak over hodet, men teksten stokker om på rekkefølgen. Den advarer mot opptattheten av alt det materielle, vårt overforbruk som nå viser seg i slitasje på vår jordklode. Den oppfordrer oss til å søke Guds rike først. Om vi gjør det så er vi faktisk lovet å få alt det andre i tillegg. Vi får trygghet og hvile i gave når vi setter Gud og hans rike først. Om vi får orden på rekkefølgen, så følger et liv som vil være mer i samstemmighet med Skaperen. Ørkenbildet fra leseteksten hos Nehemja denne søndagen kunne ikke ha uttrykt det bedre. I førti år i ørkenen manglet ikke israelittene hverken mat eller drikke, klærne ble ikke utslitt og føttene hovnet ikke opp (Neh 9,20-21). Kanskje må man ha vært i Israel en sommer for virkelig å kjenne seg igjen i det siste bildet med «hovne føtter».

Hos Matteus sies det slik: «Er ikke livet mer enn maten og kroppen mer enn klærne?» Vi oppfordres til å ta lærdom av liljene på marken. Jeg liker å tenke at «liljer» her godt også kan stå for anemoner som blomstrer i Galilea om våren; et utrolig vakkert syn. I jødedommen på Jesu tid pleie man ofte å trekke slutninger fra det mindre til det større. Guds omsorg for noe lite, i dette tilfelle blomstene, tjener til å få fram hvor mye mer omsorg Gud vil vise for noe enda større, nemlig menneskene. Så hvorfor bruke våre krefter på bekymringer? «Bekymringer» er en bibelsk betegnelse for det vi i dag ofte kaller «problemer». Men Skriften sier at bekymringer eller problemer er samligbart med ugudelighet eller avgudsdyrkelse, intet mindre. Men hvordan er det mulig å ikke bekymre seg?

Nåtid, fortid, fremtid

Vi mennesker lever ofte enten i fortiden eller i fremtiden, men sjeldnere i nåtiden. Dette er noe av forklaringen på at våre bekymringer og problemer blir for tunge å bære. Noen ganger skjer det vanskelige vi var bekymret for, men i de fleste tilfeller skjer det ikke, og all vår bekymring blir til til skamme. Men vi er «kloke av skade» sier vi ofte, og «vi har lært av erfaringen», og dette kaller vi for «klokskap». Men vår barmhjertige skaper kaller heller dette for «ugudelighet». Han inviterer oss til å bli som barn. Og hva karakteriserer ofte barn? Jo, de er bekymringsløse, de lever i nu'et. De tror og de tar det for gitt at de alltid vil få det de trenger. Foreldrenes kjærlighet er en selvfølge for dem, og om de gjør noe galt, tror de alltid at de vil bli tilgitt. Guds tid er «nåtiden». Fortiden er bak oss, fremtiden er «ettertid» og kommer etter oss, den kan vi ikke gjøre noe med. Derfor er det kun en tid som gjelder for Guds barn og det er «nåtiden».

Håpsfanger

Hvordan kan vi så bevare håpet og leve ansvarlig bekymringsløst? Den tidligere tsjekkiske presidenten Václav Havel sa det slik for mange år siden under «Hatskonferansen» som ble arrangert i forbindelse med fredsprisutdelingen til Elie Wiesel: «Jeg er ikke optimist, for jeg er ikke sikker på at det vil gå bra. Jeg er ikke pessimist for jeg er ikke sikkert på at det vil gå galt. Jeg har bare håp, og håpet er Guds største gave til menneskene». Så langt Havel. Det er et vers fra profeten Sakarja som for meg beskriver håp. I Sak 9,12 står det: «Vend hjem til borgen *dere fanger som har håp*». Denne oversettelsen, gjenngett etter Bibel 2011, er helt mulig og slett ikke gal, men uttrykket «dere fanger som har håp» kan også oversettes på en annen måte. Det hebraiske uttrykket består kun av to ord i en konstruktus forbindelse eller det vi på norsk ville kalle et genitivsuttrykk. De to ordene kan direkte oversettes «håpsfanger».

Vi er håpsfanger eller fanger av håpet. Ordet *fange* er negativt ladet, mens ordet *håp* er positivt ladet. Men denne tilsynelatende motsetningen uttrykker et sterkt budskap. Vi er fanger, det vil si at vi er bundet av håpet. Vi kan som troende ikke annet enn å håpe selv om en situasjon kan se aldri så mørk ut. Vi har ikke lov til å gi opp håpet – for i håpet er vi frelst (Rom 8,24). Vi kan mot alle odds håpe og ikke være bekymret der andre fortviler, fordi vi vet at med Gud så er det alltid «fremtid og håp». Troen nekter å gi uretten og ondskapen det siste ordet. Det er et større mønster bak det forvirrede og vanskelige. Og Gud skaper kosmos (orden) ut av kaos slik som på skapelsens første dag.

Barmhjertighet

Leseteksten hos Nehemja understreker at Gud er barmhjertig: «Men i din store barmhjertighet forlot du oss ikke ...» (Neh 9,19). Ordet for «barmhjertig» på hebraisk er på mange måter et mysterium, og vi skal ikke presse ordet her. Men det hebraiske ordet «rachamim» (barmhjertighet) finnes kun i flertall. Det vil si, det finnes en entallsform «rechem» som betyr «morsliv». Kan det sies vakrere uten å presse bilde for mye? Som en mor venter på sitt barn full av kjærlighet og barmhjertighet. Gud vil oss vel, og venter på oss og går ved vår side i sin store barmhjertighet. For Han har sagt: «Jeg svikter deg ikke og forlater deg ikke ... Hva kan mennesker gjøre meg»? (Hebr 13, 5-6).

Jeg vil avslutte med en nydiktet sang av Hans Olav Mørk som gir håp spesielt i denne koronatiden. Den heter «Vi skal møtes når dette er over». Den gjengis her med tillatelse.

VI SKAL MØTES NÅR DETTE ER OVER

Vi skal møtes når dette er over,
ved et bord i en smekkefull kafé,
i en kirke, i midtgangens vrimmel
mot Guds alter og det som skal skje,
vi skal feire og synge og le.

Vi skal gi til hverandre et løfte,
at vi møtes når veien er gått,
når det mørke og vonde er bak oss,
når den prøven vi fikk, er bestått,
skal vi dele det svar vi har fått.

Men alt nå vet vi svaret. Vi vet det.
Det å elske hverandre er alt,
bære byrder når en har for mye,
holde oppe når noen har falt.
Til å elske, til det er vi kalt.

© Hans-Olav Mørk 2020

Elisabeth Eriksen Levy

CEO Caspari Center

elevy@caspari.com